

Historia Szkoły – bogata, ciekawa, mało znana...

Odcinek 13.

Czy wiesz, że w listopadzie 1914 roku normalna działalność szkoły została przerwana, a w budynku od tego momentu ...

... ulokował się szpital wojskowy?

Był to Szpital Wojskowy z Jarosławia, który przejął szkołę. Gmach zajęto z 14 listopada 1914 roku, a ponieważ wszystkie inne budynki publiczne były również zaanektowane przez rozmaite instytucje wojskowe, szkoła realna była zmuszona zawiesić swoją działalność. Tak też kształtowała się sytuacja aż do roku 1915, w którym to Wydział Rady Powiatowej w Żywcu z marszałkiem dr. Idzińskim na czele odstąpił bezinteresownie część swojego budynku (obecny gmach Starostwa Powiatowego w Żywcu), opuszczonego przez władze wojskowe, na użytek szkoły realnej. W tym roku również powołano na dyrektora szkoły Bronisława Duchowicza. Dzięki temu 4 lutego 1915 roku wznowiono naukę i rozpoczął się drugi semestr, przy czym - z powodu niewystarczającej ilości sal - nauka odbywała się dwuzmianowo. Zmieniono również daty zakończenia semestrów - I półrocze zamknięto z końcem marca, a II półrocze 15 lipca 1915 roku. Rok później, w lutym 1916 roku, Towarzystwo Pomocy Naukowej zakupiło w pobliżu szkoły dom z ogrodem z przeznaczeniem go na bursę dla uczniów. Miesiąc później, w marcu 1916 roku szpital wojskowy zlikwidowano. Wyremontowano cały budynek i oddano go na powrót szkole. W tym roku także założono drużynę skautingu dla dziewcząt. Niestety, cały rok szkolny 1915/1916 obfitował w szereg innych przeciwności losu. Zmieniał się skład grona pedagogicznego i młodzieży, gdyż niektórzy (liczni) walczyli o niepodległość, część z nich poległa podczas działań wojennych. Jednakże wszyscy, którzy pozostali na miejscu, wspierali szlachetne cele i akcje dążące do niesienia pomocy i ulgi walczącym, rannym oraz wdowom i sierotom po żołnierzach. Do najważniejszych z nich należały: kolportaż wydawnictwa „Samarytanin”, kwestowanie na rzecz opieki wojennej, rozprowadzanie kart pamiątkowych ministerstwa wojny, zbiórka pieniędzy wśród młodzieży na rzecz Czerwonego Krzyża oraz do dyspozycji konsystorza biskupiego, publiczne wykłady dyrektora Bronisława Duchowicza i dr. Jana Kutarskiego, otwarcie wystawy dzieł profesora Jana Kazimierza Olpińskiego z głównym obrazem „Ranny legionista” [por. odc. 11 cyklu *Historia Szkoły...*], a także zakupienie pamiątkowych okolicznościowych gwoździ do tarczy Legionów w Żywcu. Zorganizowana została również zbiórka złota, ołowiu oraz cyny, przeznaczona na cele dobroczynne. Ogromną rolę odgrywali tu nauczyciele odpowiednio motywując młodzież do wyżej wymienionych działań mimo tak niezwykle trudnej sytuacji. Uczniowie wykazywali należyte zrozumienie i ofiarnie nieśli pomoc wszystkim potrzebującym.

W tym czasie szkoła nie zaniedbywała obowiązku dokumentowania spisu absolwentów i tych ówczesnych uczniów, którzy służyli w wojsku czy też otrzymywali jakiegokolwiek odznaczenia wojskowe. Niestety, coraz więcej nazwisk widniało zapisanych tłustym drukiem: byli to nie tylko odznaczeni, ale również uczniowie – żołnierze zaginioni lub przebywający w niewoli. Pojawiały się także nazwiska w czarnej obwódce – absolwentów i uczniów poległych na froncie. W statystyce szkoły widać, jak w tym czasie zaczęło przybywać uczniów - dzieci wdów. Warunki w budynku stają się coraz cięższe: brakuje opału i energii elektrycznej. Ograniczone zostają zajęcia gimnastyczne, przerywano prowadzenie gier i zabaw ze względu na przekształcenie boiska w pole uprawne, zrezygnowano z wycieczek w miejsca znacznie oddalone od Żywca oraz ustał ruch w introligatorni.

Dumą jednak napawał fakt, iż wśród uczniów było wielu żołnierzy. Oni właśnie jako eksterniści mieli możliwość zdawania materiału z poszczególnych klas, a także egzaminu dojrzałości w specjalnie dla nich wyznaczonych terminach. Wśród nich zdawało egzamin dla celów wojskowych wielu legionistów między innymi: Zdzisław Eugeniusz Jänich, Wiktor Jakubowicz, Jerzy Gil, Józef Matyaszek, Bazyl Kossian, Kazimierz Danczewicz, Władysław Staszkiwicz i wielu, wielu innych. Dokumenty dotyczące wyżej wymienionego egzaminu zachowały się w archiwum naszej szkoły do dzisiaj.

EGZAMIN DLA CELÓW WOJSKOWYCH
C. K. SZKOŁA REALNA W ŻYWCU.

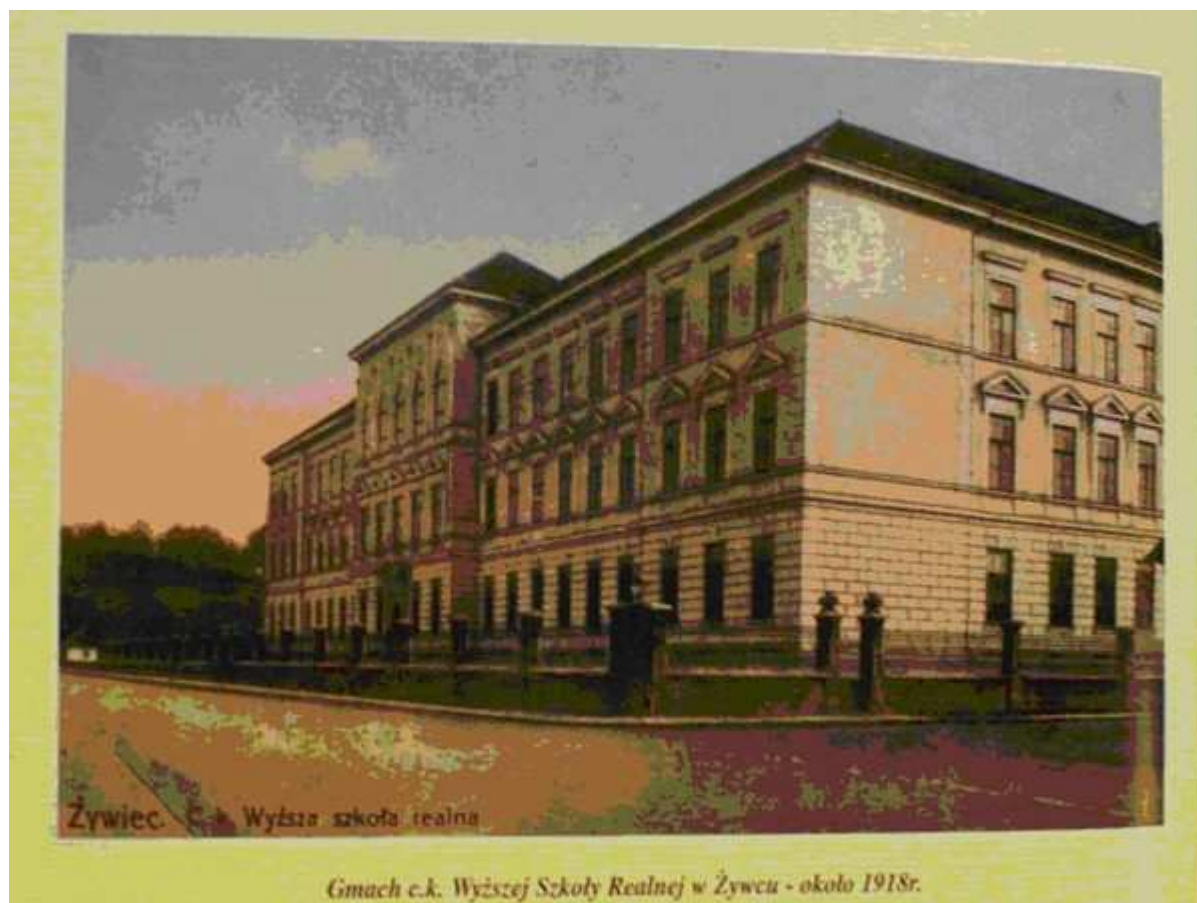
L. 30 ROZCZYNY
EGZAMIN WSTĘPNY
= do klasy VII

Nazwisko i imię: Olszowski Biały
urodzeń i data: 17 marca 1911 w Żywcu powiat żywiecki religia: katolicki klasa: V lub VII
Jako dokumentu przedkłada: 1) dowód ukończenia szkoły — 2) metrykę —
3) świadectwo moralności — 4) świadectwo: — 5) powiadzenie: *egzaminacyjny*

Wynik egzaminu:

Przedmiot	Postępy	Podpis nauczyciela

Jak widać, mimo trudnych warunków i niesprzyjającej sytuacji politycznej szkoła wciąż była kuźnią wiedzy, przygotowywała do studiów wyższych, wychowywała młodzież o silnych charakterach i kształciła ich na dobrych Polaków.

Nareszcie nadchodzi upragniona wolność. Polska pojawia się na mapie Europy!

W pierwszych latach niepodległości następują pewne zmiany w nauczaniu takich przedmiotów jak: język polski, historia i geografia. Z frontu w 1918 roku powraca dyrektor Waśniowski i z zapalem zaczyna kierować szkołą przy pomocy dawnych współpracowników: prof. Gizowskiego, prof. Bauera oraz prof. Stefańskiego. Pojawiają się nowi wykładowcy prof. Charlewski, Zdzisław Freidenbreg, Michał Jeziorski, Mieczysław Rybarski i Wojciech Stanula, którzy przez długie lata znacznie przyczynią się do uświetnienia wizerunku szkoły. Otwarte zostają gabinety lekcyjne: fizyczny, historii naturalnej, przyborów geograficznych i historycznych, chemii, rysunków odręcznych oraz nauki pracy ręcznej. Uruchomiony zostaje gabinet geometrii wykreslonej, który ucierpiał najwięcej podczas zajęcia budynku przez szpital wojskowy. Gabinet ten uzupełniono kilkoma modelami pochodzącymi z darów, a kilkanaście zepsutych naprawiono. Wznawia również swoją działalność czytelnia, która do września 1920 roku zarządza biblioteką. Odnawia swoją działalność Towarzystwo Pomocy Naukowej, które w dalszym ciągu pomaga uczniom przy wypożyczaniu książek, pomocy naukowych, a także płaszczy i butów. Niestety, nie udaje się otworzyć ani bursy ani internatu.

opr. Aleksandra Ostrowska-Wrzeszcz